

Jaana Husu-Kallio

2.12.2011

KOKOUS: EFSAN ADVISORY FORUMIN 42. KOKOUS

Aika: 30.11.-1.12.2011
Paikka: Wiesbaden, Saksa
Suomen edustaja: Jaana Husu-Kallio, Evira

Kokouksen pääaihe oli Data Collection, jossa parasta antia oli Ranskan tuore Total Diet Study arvioiden kulutukseen ja elintarvikekohtaisiin analyyseihin perustuvaa riskiä 445 eri kemialliselle aineelle. Biologisia vaaroja arvioivan Biohaz-paneelin puheenjohtaja esitteli tehtyä työtä, jossa korostui kampylobakteerin merkitys kansanterveydellisenä ongelmana. Advisory Forum päättikin EFSAn esityksestä toimittaa Euroopan komissiolle kirjeen, jossa toivotaan tehostettavan EU-tason riskinhallintatoimia käytettävissä olevaan arvioituun tietoon pohjaten. Myös dekontaminaatioon esitettyjen aineiden/valmisteiden arviointitilannetta päivitettiin.

Vuosi 2012 on EFSAn 10-vuotisjuhlavuosi. Päätapautuma on marraskuussa Parmassa, uusissa tiloissa pidettävä tieteellinen konferenssi.

EFSAn toiminnan suunnittelua pyritään tehostamaan sekä keski- että pidemmän aikavälin tavoitteista enemmän keskustelemalla. Tähän liittyvät EFSAn rahoittamat kilpailutettavat hankkeet, joista yllättävän suuri osa ei enää eri syistä toteudu (mm. ei hakemuksia tai hakemukset eivät täytä vaatimuksia). Työ alkaa SANCO:n kanssa käytävällä keskustelulla joulukuussa jatkuen AF- ja MB-kokouksissa ensi vuonna. Myös AF-kokouksia järjestetään etukäteen tarkemmin suunnitelluilla esityslistoilla. Ensi vuoden agenda hyväksyttiin nyt ensi kertaa periaatteellisesti edeltävänä vuonna.

Saksa esitteli perusteellisesti omaa 882/2004 vaatimukset täyttävää tiedonkeruutaan. Sitä täydensi pitkä Saksan tilastokeskuksen perusesittely toiminnastaan. Saksan keskusviranomaisen (BVL) mukaan tietoja kertyy vuosittain noin 9 miljoonaa. Keskustelu keskittyi erityisesti kerättävän tiedon hyödynnettävyyteen mm. ennakoitaessa elintarviketurvallisuusongelmia. Saksassa on aloitettu projekti ”data management in electronic early identification and information system”, jossa BVL:n lisäksi on mukana neljä osavaltiota. Kokonaisuutena kysymykset hankinnoista, järjestelmän yhteensopivuudesta, määrittelyn haasteista ja kustannusten jakoperusteista olivat kovin tutunoloisia. Tilastokeskuksen osalta mielenkiintoisinta oli htv-määrä: 9000 henkilöä!

Ranskan Total Diet Study 2006-2010 oli kunnioitusta herättävä 5 M€:n valtakunnallinen hanke koskien 20 000 elintarviketta, 250 000 analyysitulosta 445 kemiallisen aineen pitoisuuksista. Tutkimus käsitti ruoan kulutustiedot, elintarvikkeiden kontaminaatioasteen ja altistuksen arvioinnin. Tulosten mukaan 85 % aineista ei liittynyt turvallisuusriskiä. Osan kohdalla tietoa ei ollut riittävästi. Tutkimus luetteli kemialliset yhdisteet, joissa seurantaa on lisättävä/toksisuutta arvioitava uudelleen uusimpien tutkimusten pohjalta/pyrittävä vaikuttamaan, että pitoisuudet elintarvikkeissa pienenevät. Kuluttajia pyritään suunnitelmallisella tiedotuksella ohjaamaan mm. syömään monipuolisesti sekä huomioimaan tietyt kuluttajaryhmät.

Kumulatiivisia vaikutuksia tai erityisruokavalioita ei tutkimuksessa huomioitu. Ei myöskään oliko kyse kotimaisesta tai tuodusta elintarvikkeesta tai esim. luomusta.

Kokous oli yksimielinen EU-tason tarpeesta vastaavalle tutkimukselle. EFSAn johdolla lukuisia eri hankkeita onkin käynnissä, ml. EU-Menu.

Uusien riskien arviointityössä esiin tulivat kemialliset jäämät uusiin tuotantotekniikoihin liittyen, hyönteisten tuotanto ja tuonti, nanosilica sekä ravintolisien koostumukseen liittyvät ongelmat. Myös muutokset eläin- ja kasvitautien levinneisyydessä ja uusissa muodoissa nousivat esille. Kiinnostavinta oli kuitenkin pohdinta siitä, mitä uusille uhkille tehdään ja toimiiko eurooppalainen päätöksentekoprosessi niihin liittyen tehokkaasti. Esimerkkinä käytettiin itujen EHEC-epidemiaa.

Bisphenol A:n osalta EFSA antoi 1.12. kannanoton julkisuuteen ANSES:n julkaistua oman raporttinsa. Jäsenmaissa hämmennystä aiheuttanutta episodua selitettiin sillä, että Ranskan raportti oli vasta vaaran arviointia. EFSA:n 2010 raportti sen sijaan on sen karakterisointi pohjaten v. 2006 riskin arviointiin. Molempien virastojen johtajien johdolla jatkotyötä valmistellaan kokouksessa tammikuussa. Toistaiseksi tarvetta arviointitulosten muuttamiseksi ei EFSA:n mielestä ole.

Myös USA:ssa BPA-tutkimukseen satsataan, yli 30 MUSD budjetilla. EFSA pyrkii aktiiviseen tiedonvaihtoon amerikkalaisten kanssa.

Biohaz-paneelin puheenjohtaja tanskalainen Birgit Noerrung piti hyvän yhteenvedon tehdystä työstä korostaen pitkäjänteisyyttä kampylobakterioosin riskinarvioinnissa. Hänen mukaansa tautiin sairastuu noin 9 miljoonaa EU-kansalaista vuosittain aiheuttaen 2,4 mrd euron vuosittaiset kustannukset. Hän korosti alkutuotannossa tehtävien toimenpiteiden merkitystä. Hygieniaapuolella työtä on tehty mm. virusten ja biogeenisten amiinien arvioinnissa. STEC:n ja kampylobakteereiden rinnalla työlistalla ovat olleet kalojen parasiitit, antibioottiresistenssi sekä useat marraskuussa julkaistut sivutuotteisiin liittyvät arvioinnit. Biokaasutuotantoon liittyen esitin toiveen EFSA:lle kokonaisvaltaisesta riskinarviointityöstä eri paneelien kesken, jota Saksa tuki voimakkaasti.

Marta Hugas esitteli paneelin työtä dekontaminaatioon liittyen. Kierrätysveden ja maitohappokäsittelyn kariuduttua eri päätöksentekovaiheissa nyt arvioinnissa olevat amerikkalaisvalmisteet (Cecure® siipikarjanlihalle ja Listex™ L. monocytogenes kontaminaatiota vastaan raakakalassa) tuskin tulevat saamaan enemmistöä taakseen. Arvioinnit tulevat valmistumaan joulukuussa ja ensi maaliskuussa, jolloin komission tehtävänä on viedä ne jäsenvaltioiden käsittelyyn.

Espanja raportoi Kanarian saarilla urheilukalastajien ruokamyrkytyksistä. Kyse on lähinnä isojen (> 15 kg) Seriola Spp–kalojen ciguatoksiinista, jonka taustalla on joidenkin levien myrky, joka sekä rikastuu että transformoituu kalojen ruokaketjussa rikastuen suurimpiin petokaloihin. Oireet muistuttavat biogeenisten amiinien aiheuttamia myrkytyksiä.

Tanska kertoi 14.-15.3.2012 Kööpenhaminassa pidettävästä antimikrobiresistenssiä koskevasta konferenssista (Combating Antimicrobial Resistance – Time for Joint Action).

EFSA kertoi harjoittelukokeilusta, joka käynnistyy haulla tammikuussa. ”National Experts in Professional Training” on täysin jäsenmaiden rahoitettava max. viiden kuukauden pituinen harjoittelujakso riskinarvioinnin asiantuntijoille.

Kustannusten säästämiseksi EFSA pyrkii jatkossa keskittämään sekä AF- että MB-kokoukset Parmaan. Uudet tilat tulevat käyttöön vuoden alusta. Ensi vuodelle sovitut kokoukset pidetään kuitenkin sovitusti etenkin puheenjohtajamaita kunnioittaen (DK, CY).

JAKELU Eviran jory, K. Savela, K-M. Siekkinen
 M. Aho
 S. Turunen